

Dánta do Pháistí Aois 4 – 5

1. Gugalaí-Gug

Gugalaí-gug, mo chircín dubh,
Suíonn sí síos is beireann sí ubh,
Ubh inné, ubh inniu,
Gugalaí-gug, mo chircín dubh.

2. Clog na Scoile

le Seán Máirtín

Éist le clog na scoile, am lóin atá ann,
Ólfaidh mé bainne agus íosfaidh mé arán,
Brostaigh anois, níl an sos thart fós,
Amach liom go gasta ag spraoi sa chlós.

3. Bogha Báistí

Bhí bogha báistí sa ghairdín aréir,
Buí, dearg agus glas ó thalamh go spéir.
Gorm agus corcra ag lonradh go glé,
Níl sé ann inniu cé go raibh sé ann inné.

4. Péist

le Gabriel Rosenstock

Péist faoi thalamh mé, péist sa chré,
Cén treo abhaile é, ar dheis nó ar chlé?
Fanfaidh mé tamall, gan hob ná hé,
Mar tá báisteach ag titim ó mhaidin inné.

Dánta do Pháistí Aois 6 - 7

1. Smidín an Seilide

Is firín beag mise
Le teach ar mo dhroim,
Adharca fada ag fás amach uaim.

Ithimse glasraí go mall is go réidh,
Duilleoga don dinnéar,
Is leitís don tae.

Sleamhnaím timpeall i rith an lae,
Smidín is ainm dom,
Is Seilide mé!

2. Mo Chaitín

Tá caitín agamsa atá bán agus buí,
In aice na tine a bhíonn sé ina luí,
Ní féidir leis léamh, ní féidir leis scríobh,
Ní labhraíonn sé focal le muintir an tí.
Bímse ar scoil ag obair go dian,
Is mo chaitín sa bhaile ina chodladh faoin ngrian.

3. An Trá

Tá an lá go hálainn.
Tá mé ag dul go dtí an trá,
Le sluasaid agus buicéad
Is ciseán mór lán.

Beidh mé ag imirt peile,
Ag bailiú sliogáin,
Ag snámh san uisce
Agus ag tógáil caisleáin.

Dánta do Pháistí Aois 6 - 7

4. Prionsa na bhFrog

le Art Ó Súilleabháin

Ba mhaith liom cónaí i gcaisleán,
Bheadh gliondar ar mo chroí,
Bheadh mo mhamaí ina banríon,
'S mo dhaidí ina rí.

Bheadh mise i mo bhanphrionsa,
Bheadh mo chairde éadmhar, lag.
Rachaidh mé amach amárach,
Agus pógfaidh mé cúpla frog.

Dánta do Pháistí Aois 8 – 9

1. Liathróid i bPáirc an Chrócaigh

le Éamonn Ó Ríordáin

Preabann sí, casann sí,
Léimeann sí timpeall,
Cictear í, buailtear í,
Ard agus íseal.
Amanna tapa,
Uaireanta mall,
Suas agus síos,
Sall is anall.
Istigh sa chúl,
Thar an trasnán,
Croitear na bratacha
Glas agus bán.
Ag luí ar an talamh
Nó ag eitilt san aer,
Screadadh is béiceadh
Ón slua go léir.

2. I lár na hOíche

le Áine Ní Ghlinn

Dúisím i lár na hoíche,
Mo chroí istigh ag preabadh,
Cén glór é sin thíos fúm?
É i bhfolach faoi mo leaba?

Glór uaigneach is brónach,
Mar a bheadh ainmhí ag caoineadh,
Glór a deir “Cabhair! Cabhair!”
“Thuas ansin tá daoine!”

Dánta do Pháistí Aois 8 – 9

3. An Ghaoth Aduaidh

An ghaoth aduaidh, bíonn sí crua,
Agus cuireann sí fuacht ar dhaoine.

An ghaoth aneas, bíonn sí tais,
Agus cuireann sí rath ar shíolta.

An ghaoth anoir, bíonn sí tirim,
Agus cuireann sí brait ar chaoirigh,

An ghaoth aniar, bíonn sí fial,
Agus cuireann sí iasc chun tíre.

4. An tEitleán

“Nach deas an t-eitleán é,”
Arsa Micilín leis féin,
“Ag eitilt ar nós spideoige
Thar na sléibhte i gcéin!

Feiceann sé gach uile ní
Is é ag eitilt sa spéir,
Nach aoibhinn don pháilóta
Mar éinín thuas san aer!

Ach beidh mé mór amárach
In eitleán liom féin,
Is feicfidh mé na sléibhte
Is na tíortha i bhfad i gcéin.”

Dánta do Pháistí Aois 10 – 11

1. Mise Éire

le Pádraig Mac Piarais

Mise Éire:

Sine mé ná an Chailleach Bhéarra.

Mór mo ghlóir:

Mé do rug Cú Chulainn cróga.

Mór mo náir:

Mo chlann féin do dhíol a máthair.

Mór mo phian:

Bith-naimhde do mo shíorchiapadh.

Mór mo bhrón:

D'éag an dream inar chuireas dóchas.

Mise Éire:

Uaigní mé ná an Chailleach Bhéarra.

2. Mo Sheanathair

le Séamus Ó Céilleachair

Tá mo sheanathair lag,

Tá mo sheanathair aosta,

Ní féidir leis seasamh

Ná siúl ina aonar.

Is maith leis na crainn,

Is maith leis na bánta.

Is maith leis go mór

Bheith ag caint leis na páistí.

Suíonn sé sa chúinne

Is sinn ina aice

Is é ag cur síos

Ar an saol atá caite.

Dánta do Pháistí Aois 10 –11

3. An tEarrach

le Tomás Mac Anna

Léimeann na huain le háthas
Ar na páirceanna cois trá,
Léimeann mo chroí le gliondar
Go bhfuil sé ina lá.

Tagann an ghaoth ón muir
Is í ag siosarnach dom
Faoi thíortha i bhfad i gcéin,
A mbánta is a sléibhte lom’.

Tá suan an gheimhridh thart;
Nach aoibhinn dúinn a bheith beo?
An t-earrach linn,
An samhradh romhainn,
Is an ghile a gabhann leo.

Dánta do Pháistí Aois 10 –11

4. Bó sa Chlós

le Art Ó Súilleabháin

Bhí bó sa chlós inné!
Léim sé thar an bhalla!
D'ith sé Seán Mac Aoidh,
Is d'fhág sé cnap sa halla!

Bhí na cailíní ag screadaíl!
Rith an máistir féin amach!
Bhí tarbh sa pháirc ag búiríl,
Ní raibh Seán le feiceáil, ach ...

Bhí a mhála ag an gheata,
Bhí a chóta beag sa chlós,
Agus *rud éigin* ar an mhata,
Is Seán ar iarraidh fós!

Bhí bó sa chlós inné.
Léim sé thar an bhalla!
Ach cá raibh Seán Mac Aoidh?
Bhí sé imithe abhaile!

Dánta do Pháistí Aois 12 – 13

1. I dTosach an tSamhraidh

le Seán Mac Fheorais

Tá an Samhradh ar ais 's an duilliúir ag fás
Agus teas ag teacht sa ghrian;
Tá an fhuiseog ag eitilt sa spéir go hard
Is ag canadh tíúin don saol;

Tá an smólach 's an lon go binn ar an bhfál
Cois nid' i measc na gcraobh;
Is cloistear an chuach ó áit go háit
'S is álainn le cách a glaoch.

Tá an taoide ag briseadh le fuaim ar an trá
Agus ciúnas caoin san aer:
Tá sluaite ag dul san fharraige ag snámh
Is ag siúl thar ghaineamh ghlé;

'S is uaigneach atáim anseo sa tsráid
Go dtiocfaidh an Satharn saor,
Is rachad ar rothar le Liam 's le Seán,
Faoin tuath go deireadh an lae.

Dánta do Pháistí Aois 12 – 13

2. Trí Tréithe na Féinne

le Osborn Ó hAimhirgín

Ceist ag Pádraig, grá na nGael,
Lá ar laoch an liathfhoilt,
Caoilte Mac Rónáin na scéal
Tráth in Éirinn iathghlais.

“Inis dúinn, a scéalaí bhinn,
Céard a thug daoibhse an tiarnas?
Nó céard a choinnigh sibh gan mheath,
An oiread mhair na Fianna?”

“Trí tréithe a dhaingnigh sinn,”
D’fhreagair Caoilte ciallmhar,
“Glaine ár gcroí ’gus neart ár ngéag,
Is beart de réir ár mbriathar.”

3. Ár nÓige

le Máirtín Ó Díreáin

Má deirid leat do chairde
Gur siolla den ghaoth trí fhál,
An siolla a chloisir de ghnáth,
Ar bhóthar Bhaile an Chláir
Nó láimh le Rathún na gCnámh,
Ná géill feasta dá ráite:
'Sí ár n-óige í go dearfa
Ag éamh ar fud na háite.

Minic a d'fhill sí orm féin
Bhuail doras mo chuimhne
Is d'fhiafraigh go dian díom
Ar aithníos cé a bhí ann,
Ach ghabh cás is cian mé,
Is chuireas uaim siar í
Go bóthar Bhaile an Chláir
Is go Rathún na gCnámh.

Dánta do Pháistí Aois 12 – 13

4. Is fuath liom na héadaí seo

le Breandán de Bhál

Is fuath liom na héadaí seo,
Níl uaim iad a chaitheamh níos mó,
Ní oireann siad dom ar chor ar bith,
B'fhearr liom iad a fheiceáil ar bhó.

Ní féidir liom dul amach.
Beidh mo chairde ag gáire fúm,
Má théim anois amach ón teach
Nach ormsa a bheidh an ghruaim?

Ach céard atá uait a chaitheamh?
Éadaí sractha, caite, ildaite dar ndóigh.
Níor mhaith liom éadaí mar iad a fheiceáil,
Ar mhuc agus í istigh sa chró!

Ní féidir linn teacht ar réiteach
Fágfaimid an rogha agat féin,
Ach glacfaimid grianghraf álainn díot
Le taispeáint ag do chóisir fiche is a haon!

Dánta do Pháistí Aois 14+

1 Valparaiso

le Pádraig de Brún

Tháinig long ó Valparaiso,
Scaoileadh téad a seol sa chuan,
Chuir a hainm dom i gcuimhne
Ríocht na Gréine, Tír na mBua.

"Gluais,' ar sí, 'ar thuras fada,
Liom ó scamall is ó cheo,
Tá fé shleasaibh gorm Andes
Cathair scáfar, glé mar sheod."

Bhíos óg is ní imeoinnse,
Am an dóchais, tus mo shaoil,
Chreideas fós go raibh i ndán dom
Iontaisí na ndán 's na scéal.

Ghluais an long thar lintibh mara,
Fad ó shin is a crann mar ór,
Scríobh a scéal ar phár na hoíche,
Ard i rian na réaltan mór.

Fillfidh sí aris chugam áfach;
Chífead cathair bhán fén sléibh,
Le hais mara na síochána -
Creidim fós beagnach, a Dhé.

Dánta do Pháistí Aois 14+

2. Fáinne Geal an Lae

Maidin moch do ghabhas amach,
Ar bhruacha Locha Léin.
An Samhradh teacht, 's an chraobh len' ais,
Is lonradh te ón ngréin
Ar thaistil dom trí bhailte poirt is bánata míne réidh,
Cé a gheobhainn le m'ais ach an chúileann deas,
Le fáinne geal an lae.

Ní raibh bróg ná stoca, caidhp ná clóc,
Ar mo stóirín óg ón spéir,
Ach folt fionn órga síos go troigh,
Ag fás go barr an fhéir.
Bhí calán crúite aici ina glaic,
'S ar dhrúcht ba dheas a scéimh
Do rug barr gean ar Bhéineas deas
Le fáinne geal an lae.

Do shuigh an bhrídeog síos le m'ais,
Ar bhinse glas den fhéar,
Ag magadh léi, bhíos dá maíomh go pras
Mar mhnaoi nach scarfainn léi.
'Sé dúirt sí liomsa, "imigh uaim,
Is scaoil ar siúl mé a réic."
Sin iad aneas na soilse ag teacht
Le fáinne geal an lae.

Dánta do Pháistí Aois 14+

3. Cúl an Tí

le Seán Ó Ríordáin

Tá Tír na nÓg ar chúl an tí,
Tír álainn trína chéile,
Lucht cheithre chos ag súil na slí,
Gan bróga orthu ná léine,
Gan Béarla acu ná Gaeilge.

Ach fásann clóca ar gach droim
Sa tír seo trína chéile,
Is labhartar teanga ar chúl an tí
Nár thuig aon fhear ach Aesop,
Is tá sé siúd sa chré anois.

Tá cearca ann is ál sicín,
Is lacha righin mhothaolach,
Is gadhar mór dubh mar namhaid sa tír
Ag drannadh le gach éinne,
Is cat ag crú na gréine.

Sa chúinne thiar tá banc dramhaíl,
Is iontaisí an tsaoil ann,
Coinnleoir, búclaí, seanhata tuí,
Is trúmpa balbh néata,
Is citeal bán mar ghé ann.

Is ann a thagann tincéirí
Go naofa, trína chéile,
Tá gaol acu le cúl a' tí,
Is bíd ag iarraidh déirce
Ar chúl gach tí in Éirinn.

Ba mhaith liom bheith ar chúl a' tí
Sa doircheacht go déanach
Go bhfeicinn ann ar cuairt gealaí
An t-ollaimhín sin Aesop
Is é ina phúca léannta.

Dánta do Pháistí Aois 14+

4. An Gleann 'nár Tógadh Mé

le Dubhghlas de hÍde

Ó áit go háit ba bhreá mo shiúl,
Is dob ard mo léim ar bharr an tsléibh',
I long 's i mbád ba mhór mo dhúil,
'S ba bheo mo chroí i lár mo chléibh.
Mar chois an ghiorria a bhí mo chos,
Mar iarann gach alt is féith,
Bhí an sonas romham, thall is abhus
Sa ghleann 'nar tógadh mé.

Ba chuma liomsa fear ar bith,
Ba chuma liom an domhan iomlán;
Mar rith an fhia a bhí mo rith,
Mar shruthán sléibhe ag dul le fán;
Is ní raibh rud ar bith sa domhan
Nach ndéanfainn, dá mba mhaith liom é –
Léim an bád 'dul síos an abhainn
Sa ghleann 'nar tógadh mé.

Ní amhlaidh atá agam anois,
Bhí mé luath agus tá mé mall,
Níl 'fhios agam cad é a bhris
Sean-neart an chroí is lúth na mball;
Rinne mé mórán 's fuair mé fios
Ar mhórán-Och! níor sásaíodh mé –
Mo léan, mo léan, gan mé arís óg
Sa ghleann 'nar tógadh mé!